

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 10/2024. (V. 10.) AB HATÁROZATA

a közösségi együttélés alapvető szabályairól és ezek elmulasztásának jogkövetkezményeiről szóló Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Képviselő-testülete 2/2013. (I. 29.) önkormányzati rendelete 8. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a közösségi együttélés alapvető szabályairól és ezek elmulasztásának jogkövetkezményeiről szóló Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Képviselő-testülete 2/2013. (I. 29.) önkormányzati rendeletének 8. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság törvényes képviselőjén keresztül az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a közösségi együttélés alapvető szabályairól és ezek elmulasztásának jogkövetkezményeiről szóló Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Képviselő-testülete 2/2013. (I. 29.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Rendelet) 8. § (2) bekezdésének alaptörvény-ellenességét, mivel az az indítvány szerint sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, M) cikkét, XII. cikk (1) bekezdését, valamint XV. cikk (1) bekezdését.
- [2] A panasz alapjául szolgáló ügy előzménye, hogy Budapest Főváros XI. kerület Újbuda Önkormányzata (a továbbiakban: Önkormányzat) a 17/2023. (VI. 20.) önkormányzati rendeletével 2023. július 1-jei hatálybalépéssel módosította a Rendelet 8. § (2) bekezdését. A módosított szabályozás szerint „Nem lakás céljára szolgáló helyiségben lévő üzlet, valamint a fiatakorúak dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről szóló 2012. évi CXXXIV. törvény szerinti dohánybolt (a továbbiakban: dohánybolt) szeszes italt a társasházi közgyűlés hozzájáruló határozatával forgalmazhat.” Az Önkormányzat a módosító szabályhoz érdemi indokolást nem fűzött, a módosító rendelethez csatolt hatásvizsgálati lapon (amely célta az Önkormányzat honlapján elérhető bizottsági ülési jegyzőkönyvek is megerősítenek) mindössze annyit jelölt meg, hogy a módosítás által a kerületben lakók számára zavaró magatartások, mulasztások megszűnnek vagy csökkennek. A Rendeletnek a módosítást követően hatályos 8. § (2) bekezdése alapján 2023. július 1-je után Budapest XI. kerületében nem lakás céljára szolgáló társasházi épületben (legyen az kereskedelmi vagy vendéglátó egység) szeszes italt forgalmazni csak a társasházi közgyűlés hozzájáruló határozata alapján lehet (amelyet tehát minden esetben csatolni kell a kérelemhez).
- [3] 2. Az indítványozó a Rendelet 8. § (2) bekezdését az alábbi érvek alapján tartja alaptörvény-ellenesnek.
- [4] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában mindenekelőtt kiemelte, hogy az Önkormányzat a Rendelet támadott 8. § (2) bekezdését a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Thtv.) 67. §-ára alapozva hozta meg. A Thtv. ezen rendelkezése arra hatalmazza fel az önkormányzatokat, hogy a nem lakás céljára szolgáló helyiségek használatára, illetve hasznosítására vonatkozóan hozhassanak szabályokat. Ezen

szabályoknak azonban közvetlennek és kereskedelmi szempontúnak kell lenniük. Az indítványozó álláspontja szerint a Rendelet 8. § (2) bekezdése nem kereskedelmi szempontok alapján született, hiszen annak célja a területben lakók számára zavaró magatartások csökkentése volt. Emellett az indítványozó véleménye szerint az is problémásnak tekinthető, hogy a támadott rendelkezés olyan feltételt ír elő a tevékenység végzéséhez, amely nem a kereskedő vállalkozótól és nem az önkormányzattól, hanem egy tőlük független társasházi közgyűlés döntésétől függ.

- [5] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra is hivatkozott, hogy a Thtv. rendelkezései szerint egy nem lakás céljára szolgáló helyiség használatát a társasház közgyűlése csak akkor tudja megakadályozni, ha a használatához telepengedély vagy működési engedély szükséges, a szeszital-forgalmazás azonban a kereskedelmi tevékenységek végzéséről szóló 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet] szerint nem minősül ilyen tevékenységnek. Aggályosnak tartja továbbá az indítványozó azt is, hogy a Rendelet 8. § (2) bekezdése a kereskedelmi tevékenység végzését egy nem hatósági szerv hozzájárulásától teszi függővé, és ezen szervet a Rendelet nem is kötelezi döntéshozatalra, és amely döntést az érintett személy sem tud kikényszeríteni (a kereskedelmi tevékenységet ugyanis olyan személy akarja végezni, aki a nem lakás céljára szolgáló helyiség tulajdonosaként vagy bérelőjeként nem tudja egyedül a társasházi közgyűlés összehívását és ott a döntés meghozatalát kikényszeríteni, sőt bérelőként szavazati joggal sem rendelkezik). Így előfordulhat olyan helyzet is, hogy a Rendelet 8. § (2) bekezdésének teljesítése a kereskedőnek eleve lehetetlen.
- [6] Mindezek alapján az indítványozó szerint a Rendelet 8. § (2) bekezdése sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, valamint XII. cikk (1) bekezdését, mivel olyan előírás teljesítését várja el a vállalkozótól, ami szükségtelesen és aránytalanul nehezíti a kereskedelmi tevékenység megkezdését, vagy akár lehetetlenné is teszi azt. Emellett a támadott szabályozás nem garantálja azt sem, hogy a közgyűlési döntés meghozatalának mechanizmusa kikényszeríthető legyen a vállalkozó számára.
- [7] 2.2. A fentiek mellett az indítványozó szerint a Rendelet 8. § (2) bekezdése sérti az Alaptörvény M) cikkében garantált vállalkozás szabadságához való jogát is, emellett pedig diszkriminatív is, tehát az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével is ellentétes.
- [8] Álláspontja szerint ugyanis indokolatlanul tesz különbséget a támadott szabály a nem lakás céljára szolgáló helyiségekben végzett szeszital-árusítás és a nem ilyen helyiségekben végzett hasonló kereskedelmi tevékenységek között. Mivel előbbi esetben aránytalanul nehezzé vagy sok esetben lehetetlenné teszi a szabályozás a tevékenység végzését, ezáltal a szabályozás diszkriminatív és versenyhátrányt is eredményez a nem lakás céljára szolgáló helyiségben kereskedelmi tevékenységet végző vállalkozások számára.
- [9] Az indítványozó a Rendelettel szemben hivatkozott továbbá arra is, hogy a Rendelettel elérni kívánt cél azért sem értelmezhető, mivel az nem tudja megakadályozni a társasház közelében található hasonló kereskedelmi egységekben való szeszital-árusítást (tehát nem tudja kizárni az esetlegesen ebből következő zavaró magatartásokat), viszont alkalmas arra, hogy a társasház helyiségében ilyen tevékenységet végző vállalkozásokat indokolatlanul terhes, illetve hátrányos helyzetbe hozza.
- [10] 2.3. Mindezek alapján az indítványozó szerint a Rendelet támadott 8. § (2) bekezdése nem felel meg a józan ész követelményének sem, és nem arányos alapjog-korlátozást valósít meg. Problémásnak tartja azt is, hogy a társasháznak előre kell megadnia a hozzájárulást, tehát annak ismerete nélkül kell döntenie, hogy valóban tudná, hogy a szeszital-forgalmazás okoz-e majd bármilyen problémát. Emellett azt is kifogásolja, hogy mivel a Rendelet 8. § (2) bekezdése a már működő kereskedelmi egységekre (értelemszerűen) nem terjed ki, ezért a jövőben ilyen tevékenységet végezni akaró vállalkozásokat ez a körülmény is hátrányos helyzetbe hozza, továbbá ugyancsak értelmetlenné és elérhetetlenné teszi a jogalkotói cél elérését.

II.

- [11] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„M) cikk (1) Magyarország gazdasága az értékteremtő munkán és a vállalkozás szabadságán alapszik.”

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„XII. cikk (1) Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.”

[12] 2. A Rendelet érintett rendelkezése:

„8. § (2) Nem lakás céljára szolgáló helyiségben lévő üzlet, valamint a fiatakorúak dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről szóló 2012. évi CXXXIV. törvény szerinti dohánybolt (a továbbiakban: dohánybolt) szeszes italt a társasházi közgyűlés hozzájáruló határozatával forgalmazhat.”

III.

- [13] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26. § (2) bekezdése tekintetében részben megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.
- [14] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapítottan terjesztette elő, mely szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.
- [15] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenesnek vélt jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani.
- [16] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben megállapította, hogy a Rendelet indítványban támadott rendelkezése 2023. július 1-jén lépett hatályba, míg az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2023. december 23-án, azaz a fenti törvényes határidőn belül nyújtotta be az Alkotmánybírósághoz.
- [17] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „a panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, nevezetesen az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, s ennek következtében a panaszos alapjogai sérülnek” {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [61]}. „[A] panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az actio popularis-tól.” {Lásd többek között: 3053/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [10]} Ugyancsak a fenti határozatában mondta ki a testület azt is, hogy az érintettség akkor is megállapítható, ha a támadott jogszabály alkalmazására még nem került sor, de a panaszolt jogsérelem közvetlenül, belátható időn belül, kényszerítőleg bekövetkezik {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [66]}.
- [18] Az indítványozó érintettségének igazolására előadta, hogy társaságuk egy, Budapest XI. kerületében elhelyezkedő társasház nem lakás céljára szolgáló helyiségének bérlője, ahol a tulajdonossal megkötött bérleti szerződés alapján vendéglátó kereskedelmi egységet szeretne létrehozni. A kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény, valamint a 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet alapján az indítványozó kérelmet nyújtott be az Önkormányzathoz, amelyben kezdeményezte, hogy a nem lakás céljára szolgáló társasházi helyiségben vegyék nyilvántartása kereskedelmi vállalkozását. Mivel a Thtv. szerint az indítványozó nem kezdeményezhette a szeszes ital forgalmazásához a Rendelet szerint szükséges társasházi döntés meghozatalát, ezért a nyilvántartásba vétel iránti kérelmében nem jelölhette meg a szeszes ital forgalmazására irányuló szándékát, ezáltal pedig véleménye szerint sérültek az Alaptörvényben biztosított jogai.
- [19] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó közvetlen érintettsége megállapítható, mivel a támadott Rendelet 8. § (2) bekezdése alapján társasházi hozzájáruló döntés nélkül nem jogosult szeszes italt forgalmazni a nem lakás céljára szolgáló társasházi bérleményben. Az indítványozót tehát az alkot-

mányjogi panaszában állított alapjogsérelem közvetlenül, külön bírói döntés nélkül érinti, amellyel szemben nem áll rendelkezésére annak orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás.

- [20] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére is hivatkozott. E tekintetben fontos kiemelni, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján erre az alaptörvényi rendelkezésre mint Alaptörvényben biztosított jogra csak két esetben alapítható alkotmányjogi panasz: a kellő felkészülési idő hiánya, illetve a visszaható hatály tilalma miatt {lásd többek között: 3012/2017. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [25]}. Az indítvány azonban az erre vonatkozó érvelést teljes mértékben nélkülözi, ezért az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére történő hivatkozás nem teljesíti az Abtv. 26. § (2) bekezdéséből fakadó követelményt.
- [21] 4. Az indítványozó az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésének sérelmére is hivatkozott. E tekintetben fontos azonban kiemelni, hogy az Alaptörvény ezen rendelkezésére alkotmányjogi panasz nem alapozható, mivel ezen rendelkezés nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot. Az Alkotmánybíróság a 3249/2018. (VII. 11.) AB végzésében az Alaptörvény M) cikkével kapcsolatban úgy fogalmazott, hogy „[a]z Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésében foglalt alkotmányjogi szabály Magyarország gazdaságának alapvető szervező elveit rögzíti” [3249/2018. (VII. 11.) AB végzés, Indokolás [9]].
- [22] 5. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése, valamint XV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában tartalmazza az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt kötelező indítványi elemeket. Az indítványozó
- megjelölte az Abtv. 26. § (2) bekezdését, amely megalapozza az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá az alkotmányjogi panasz az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást is tartalmaz;
 - megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályhelyeket;
 - megjelölte az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét;
 - kifejtette az Alaptörvényben biztosított joga sérelmének lényegét, e vonatkozásban előadta a támadott jogszabályhelyek alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtését;
 - előterjesztette kifejezett kérelmét a támadott jogszabályhelyek megsemmisítésére.
- [23] 6. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [24] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt állította, hogy a Rendelet 8. § (2) bekezdésének kifogásolt része sérti a vállalkozás szabadságához való jogát, emellett diszkriminatívnak is tekinthető.
- [25] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy jelen ügy vonatkozásában – tekintettel arra, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz esetében nincs bírói döntés – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekinthető, hogy az alkotmányjogi panaszban támadott Rendelet 8. § (2) bekezdése összhangban áll-e az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében deklarált vállalkozás szabadságával, továbbá hogy a szabályozás folytán megállapítható-e hátrányos megkülönböztetés az indítványozó és a vele összehasonlítható helyzetben lévő más vállalkozások között.
- [26] 7. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, a panasz befogadásáról szóló döntést mellőzve, az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése, valamint XV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában érdemben bírálta el.

IV.

- [27] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [28] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben, általánosságban szükségesnek tartja kiemelni az alábbi szempontokat.

- [29] 1.1. Mindenekelőtt fontos megjegyezni, hogy az Alaptörvény már az Alapvetések között, az M) cikk (1) bekezdésében említi a vállalkozás szabadságát. Ez az alkotmányos alapelv erősíti és támogatja az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében elismert és védett vállalkozáshoz fűződő jogot. Az Alkotmánybíróság 3076/2017. (IV. 28.) AB határozatában kimondta, hogy az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdése nyújt lehetőséget üzleti, hasznot hajtó tevékenységek meghatározott szakmai, hivatásbeli, gazdasági és egyéb más feltételek mellett való gyakorlásához. Ezzel együtt azonban – a korábban írtak szerint – az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdésére önálló alkotmányjogi panasz nem alapítható. (Indokolás [56])
- [30] 1.2. Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése rendelkezik tehát a vállalkozáshoz való jog tartalmáról. E körben fontos hangsúlyozni, hogy a vállalkozáshoz való jog (amely a természetes személyek mellett a jogi személyeket is megilleti) védelmi köre kiterjed a vállalkozó piacra lépése mellett az üzleti tevékenység folytatására is. Ezen alaptörvényi rendelkezés tehát nemcsak a vállalkozás megkezdését, hanem a már megkezdett vállalkozási tevékenységet is otlatomban részesíti [lásd többek között: 3194/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [30]–[31]; továbbá, 3002/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [37]]. Ezzel együtt azt is fontos kiemelni, hogy a vállalkozási tevékenység folytatásának védelme nem azt jelenti, hogy módosíthatatlan lenne a vállalkozási tevékenységre vonatkozó jogszabályi környezet (sőt sok esetben pont, hogy a változtatás szükségessége indokolható). A jogszabályi környezetnek ugyanis figyelemmel kell lennie a gazdasági környezetre, a kereskedők és a vásárlók szokásaira is. Ezzel együtt azonban a vállalkozási tevékenységet nem lehetetlenítheti el az állam, legfeljebb olyan korlátozásokat vezethet be, amelyek az általános alapjogi teszt alapján igazolhatóak. A korlátozás igazolhatósága tehát a szükségességi-arányossági teszt alapján történik. Az előírt korlátozások között lehetnek objektív és szubjektív feltételek is [utóbbira lásd pl. 3002/2020. (II. 4.) AB határozat], amelyek megítélése a fentiek szerint történik.
- [31] 2. Jelen ügyben az indítványozó vélt alapjogsérelmét az okozta, hogy az Önkormányzat módosította a Rendeletet, és annak 8. § (2) bekezdésében előírta, hogy az Önkormányzat területén lévő társasházak nem lakás céljára szolgáló helyiségeiben (a jövőben) csak akkor árulható szeszes ital, ha ahhoz a társasház közgyűlése előzetesen hozzájárul.
- [32] Elsőként fontos hangsúlyozni, hogy a vállalkozás szabadságából következő alkotmányos szempontokkal általánosságban összhangban áll a jogszabályi környezet változtatása. A jogalkotónak joga van ugyanis új feltételeket előírni, és korábbi feltételeket megváltoztatni, mindaddig amíg ezek nem jelentik a vállalkozás szabadságának szükségtelen és aránytalan korlátozásait. A Rendelet 8. § (2) bekezdésében előírt feltétel kétségtelenül a vállalkozás szabadságának korlátozását valósítja meg, hiszen abban az esetben, ha az érintett társasház közgyűlése nem adja előzetes hozzájárulását a szeszes ital árusításához, akkor a társasház nem lakás céljára szolgáló helyiségében az érintett személy nem fogja tudni szabadon végezni vállalkozói tevékenységét. Ez a korlátozás pedig a vállalkozások igen széles körét érintheti, mivel nemcsak kereskedelmi egységekben (pl. éttermekben), hanem dohányboltokban vagy épp bevásárlóhelyiségekben (pl. élelmiszerboltokban) is folyik a kereskedelmi jogszabályok szerint szeszesital-árusítás. Tekintettel tehát arra, hogy a Rendelet 8. § (2) bekezdése korlátozza a vállalkozás szabadságát, szükséges megvizsgálni, hogy egyfelől lehetséges-e rendeleti szinten korlátozni ezt az alapjogot, másfelől pedig ha erre a kérdésre igennel válaszolhatunk, akkor azt is, hogy a korlátozás szükségesnek és arányosnak tekinthető-e.
- [33] 3. Az Alkotmánybíróság tehát elsőként azt vizsgálta, hogy lehetséges-e az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében deklarált vállalkozás szabadságához való jogot rendeleti szinten korlátozni. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdéséből következően egy alapjogot törvényi szinten kell szabályozni. Az Alkotmánybíróság több döntésében is rögzítette már ezt a követelményt, amelynek a megsértése már önmagában egy alapjogot korlátozó alacsonyabb jogszabály megsemmisítését eredményezheti. Ugyanakkor fontos azt is kiemelni, hogy ez a formai előírás nem egy abszolút követelmény: nem azt jelenti ugyanis, hogy az adott alapjog gyakorlásához kapcsolódó összes szabályt törvényben kell rendezni. Az adott alapjog alapvető gyakorlásához kapcsolódó alapvető és garanciális kérdéseket mindenképpen törvénynek kell tartalmaznia, ugyanakkor az egyes részletszabályokat rendeleti úton is szabályozni lehet.
- [34] E tekintetben tehát azt kell vizsgálni, hogy a Rendelet 8. § (2) bekezdésének előírása a vállalkozás szabadságához való jogot érintően egy alapvető korlátozás vagy pedig egy kisebb jelentőséggel bíró, nem közvetlenül a vállalkozás szabadságának gyakorlását érintő kiegészítő szabály.
- [35] A Rendelet 8. § (2) bekezdése a társasházak nem lakás céljára szolgáló helyiségében folytatott kereskedelmi tevékenység teljes körű (azaz a szeszes ital árusítására is kiterjedő) folytatásához a társasház közgyűlésének

előzetes hozzájárulását követeli meg. A támadott szabályozás tehát látszólag nem lehetetleníti el a vállalkozás megindítását, pusztán annak teljeskörűségét köti egy előzetes feltétel megvalósulásához. Ezzel együtt azt is hangsúlyozni kell, hogy a szeszesital-árusítás több vállalkozás esetében is elválaszthatatlan részét képezi az adott vállalkozás alaptevékenységének. Nehezen képzelhető el ugyanis például egy éttermi szolgáltatás vagy egy italbolt megnyitása szeszesital-árusítás lehetősége nélkül. Megállapítható tehát, hogy azonosíthatóak olyan kereskedelmi tevékenységek, amelyek esetében a vizsgált szabályozás a vállalkozás szabadságának ellehetetlenüléséhez vezethet, azaz annak alapvető korlátozását valósíthatja meg.

- [36] A Rendelet 8. § (2) bekezdése ezzel együtt nem szeszesital-árusítási tilalmat vezet be a társasházak nem lakás céljára szolgáló helyiségeiben, hanem pusztán azt a társasház előzetes hozzájárulásától teszi függővé. Ahogyan azonban az a fentiek alapján látható, nem kizárható, hogy egyes vállalkozások esetében az előzetes hozzájárulás hiánya a vállalkozáshoz való jog ellehetetlenüléséhez vezet. E tekintetben fontos kiemelni azt is, hogy a Rendelet 8. § (2) bekezdése által az indítványozó kérelmében csak akkor kérhette volna a szeszes ital forgalmazására is kiterjedő engedély kiadását, ha előzetesen csatolta volna ahhoz a társasház hozzájáruló nyilatkozatát. E körben szükséges megvizsgálni, hogy a Thtv. alapján milyen eljárásban is kik jogosultak a társasház közgyűlésének összehívását és döntéshozatalát kezdeményezni. A Thtv. 33. § (1) bekezdése szerint a közgyűlést a közös képviselő vagy az intézőbizottság elnöke hívhatja össze. Emellett a Thtv. 35. § (2) bekezdése szerint kötelező a közgyűlés összehívása, ha azt a tulajdoni hányad 1/10-ével rendelkező tulajdonostársak a napirend, az ok és a közgyűlési határozatra tett javaslat megjelölésével írásban kérik.
- [37] Látható tehát, hogy a közgyűlés összehívására egy társasházi nem lakás céljára szolgáló ingatlan bérlője vagy tulajdonosa önmagában (más tulajdonostársak támogatása nélkül) nem jogosult, ezáltal az előzetes döntés meghozatalát sem tudja garantálni (akár támogató, akár nem támogató az a döntés). Emellett azt is fontos kiemelni, hogy a Thtv. 18. §-a szerint a társasház külön tulajdonban álló nem lakás céljára szolgáló helyiségének megváltoztatott használatához a közgyűlés hozzájáruló határozata nem szükséges. A Thtv. 18. § (3) bekezdés b) pontja szerint azonban a hatóság felhívására a közgyűlés határozattal a lakhatás nyugalma – így például a zajvédelem, valamint a lakókörnyezetet veszélyeztető más tevékenység megelőzése – érdekében a használat, hasznosítás módjának megváltoztatását megtilthatja, vagy ahhoz az erre vonatkozó külön jogszabályok előírásainak figyelembevételével kikötött feltétellel is hozzájárulhat.
- [38] A fentiek alapján megállapítható tehát, hogy a nem lakás céljára szolgáló helyiség tulajdonosa vagy bérlője nem jogosult a közgyűlés összehívását és a szeszes ital árusításához szükséges előzetes döntés meghozatalát kezdeményezni. Emellett azt is fontos kiemelni, hogy a Thtv. alapján az Önkormányzat mint engedélyező hatóság az engedélyezési eljárás során saját maga is kezdeményezheti a közgyűlés döntését, amelyet a Thtv. által a közgyűlés köteles meghozni. Tehát a Rendelet 8. § (2) bekezdése nélkül is jogosult az engedélyező önkormányzat bekérni a szeszes ital árusításához a közgyűlési hozzájárulást, amely ebben az esetben nem az engedélykérőt fogja terhelni.
- [39] A fentiek alapján megállapítható tehát, hogy a Rendelet 8. § (2) bekezdése által bevezetett korlátozás egy a vállalkozás szabadságát érintő alapvető korlátozás, ezért az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján ezen korlátozást csak törvényi szinten lehetett volna bevezetni. Az Önkormányzatnak tehát nem lett volna lehetősége ilyen tartalommal, rendeleti szinten korlátozni a vállalkozás szabadságát.
- [40] Mindezek alapján megállapítható, hogy a Rendelet 8. § (2) bekezdése, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdéséből fakadó követelmények megsértése miatt nem áll összhangban az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésével, ezért a támadott jogszabályi rendelkezést az Alkotmánybíróság megsemmisítette.
- [41] 4. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság a szabályozás nem megfelelő jogforrási szintje miatt az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének sérelmét megállapította – állandó gyakorlatának megfelelően – a Rendelet 8. § (2) bekezdésének esetleges diszkriminatív jellegét nem vizsgálta.
- [42] 5. Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdés első mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2024. március 26.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2793/2023.
Megjelent a Magyar Közlöny 2024. évi 53. számában.

